

ALL VERDENS Historie

SAGA
EGMONT

SAGNOMSPUNNE SKATTER

ALL VERDENS

Historie

 SAGA
EGMONT

SAGNOMSPUNNE SKATTER

All Verdens Historie

Sagnomspunne skatter

SAGA Egmont

Sagnomspunne skatter

Copyright © 2019, 2020 All verdens historie and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726401417

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com – a part of Egmont,
www.egmont.com

Sagnomspunne skatter og hjemsøkte steder

På begynnelsen av 2019 ga en forskergruppe næring til enhver amatørhistorikers drøm da de offentliggjorde verdens største skattekart. På oversikten hadde de listet samtlige skip fra det spanske imperiet som forliste mellom 1492 og 1898. Og ettersom fleste-parten av skipene var lastet til randen med gull og sølv fra de amerikanske koloniene, kan de som finner vrakene, se frem til å bli vanvittig rike.

Historien om de spanske sølvskipene handler ikke bare om guttedrømmer. Den viser også at det fortsatt finnes gamle mysterier som gjenstår å bli løst. For uansett hvor langt vitenskapen har kommet, er vi ikke i nærheten av å ha avslørt alle hemmelighetene som verden skjuler. Selv om forskerne for eksempel har forklaringer på de fleste paranormale opplevelser – hjemsøkte hus og gjenferd – har de ikke belyst alt. Heldigvis. For det gir oss muligheten til å drømme om sagnomsuste skatter og grøsse over hjemsøkte steder. I denne boken gjenforteller vi noen av de spennende historiene.

1. Det mystiske spøkelsesskipet

Den flygende hollender er skipet ingen sjømann ønsker å møte. Dukker det uhyggelige fartøyet først opp i horisonten, er det et varsel om død og ulykke. Slik lyder sagnet, men bevisene på dødsseilerens eksistens er ikke annet enn en dråpe i havet – eller en luftspeiling.

Stormen river og sliter i kaptein Larsens skip som blir kastet rundt i vannmassene utenfor sørspissen av Afrika. Igjen og igjen skyller kolossale bølger inn over dekket. Riggen knaker faretruende og varsler at master, bommer og tauverk kan knekke når som helst og falle i hodet på sjømennene på dekk.

I timevis har besetningen om bord på det svenske handelsskipet bedt til høyere makter om å la dem komme seg helskinnet gjennom denne stormfulle natten i 1881. Skipet er på vei til Europa fra Australia, men å runde Kapp det gode håp er alltid et problem. Like før daggry stilner uværet heldigvis av, men vanskelighetene er ennå ikke over.

I det fjerne dukker det plutselig opp et mystisk lys over havet. Kaptein Larsen beordrer en av mennene opp i masten for å finne ut hva som foregår der fremme. Sjømannen når toppen av masten og speider utover, men rekker ikke å rope ned til besetningen før han mister fotfestet. De hører et uhyggelig dunk idet mannen treffer dekket. Han kan nesten ikke bevege seg, men klarer så vidt å ytre tre ord som får det til å gå kaldt nedover ryggen på

kameratene: «Den flygende hollender», får han presset frem før han dør. En annen sjømann klatrer opp i masten. Mannen, en brite ved navn Landersbury, beskriver en skarp rød flamme, og inni den seiler en gammel skute.

Landersbury kan tydelig se master, bommer og seil på fartøyet, og han er ikke i tvil. Det er den flygende hollender – havets beryktede spøkelsesskip som alle sjøfolk frykter.

Hollenderen bringer ulykke og død, og det er også tilfellet for besetningen til kaptein Larsen. To dager før handelsskipet kommer til havn i Rotterdam, dør Landersbury plutselig av et hjerteanfall. Også et tredje besetningsmedlem blir funnet død, og det allerede samme morgen som sjømennene får øye på den flygende hollender ved Kapp det gode håp. Offeret ligger livløs i køyen sin etter at han har kastet et siste blikk på spøkelsesskipet gjennom et kuøye. Dødsårsaken registreres i skipets loggbok som et resultat av «ekstrem frykt». Nok en gang har flere fullvoksne menn mistet livet etter å ha sett det sagnomsuste skipet. Den flygende hollender – antakelig den mest berømte maritime legenden av alle – var og er innhyllet i mystikk. Men er historien og de mange beretningene om det gåtefulle fartøyet en myte, eller finnes det en snev av sannhet i fortellingene om spøkelsesskipet?

SKIPET NEVNES PÅ 1700-TALLET

Da besetningen om bord på kaptein Larsens skip så den flygende hollender i 1881, var det ikke første gangen at sjømenn hadde møtt det mystiske spøkelsesskipet. Historikerne tror at fortellingene om den flygende hollender sannsynligvis begynte å florere allerede på begynnelsen av 1700-tallet, da sjømenn satt på vertshusene og fortalte med hes og rusten røst om et forbannelsens skip

og en kaptein som fremdeles utfordret det stormfulle havet ved Afrikas sørspiss.

Siden da har møtet med den flygende hollender – også kalt «dødsseileren» – vært alle sjømenns største skrekk. Første gang spøkelsesskipet nevnes i en skriftlig kilde, er i 1790, da en brite ved navn John MacDonald omtaler det sagnomspunne skipet. I en reisedagbok om seilturene sine på verdenshavene forteller britten blant annet om en farlig passering av Kapp det gode håp hvor «sjømennene sa at de så den flygende hollender», lyder det kort i MacDonalds *Travels in various parts of Europe, Asia and Africa during a series of thirty years and upward*.

I 1795 skrev den irskfødte straffangen og forfatteren George Barrington den første lengre beretningen om et møte med den flygende hollender i boken *A Voyage to New South Wales*. På reisen fra England til det sørøstlige Australia hadde Barringtons seilskute nettopp passert Kapp det gode håp klokken to om natten da han ble vekket av båtsmannen. Barrington så hvordan «frykt og forferdelse sto å lese i ansiktet hans»:

«Herregud, jeg kan ikke tro det! Jeg så nettopp den flygende hollender da jeg kikket over baugen. Hun kom rett mot oss med fulle seil», utbrøt den skrekkslagne båtsmannen.

Barrington skyndte seg etter båtsmannen opp på dekk for å se skipet han hadde hørt sjømennene snakke om så ofte. Men iren kunne ikke se noe til dødsseileren, og selv om båtsmannen var sikker i sin sak – også fordi han hadde sett at «alle lukene på nedre dekk» av spøkelsesskipet hadde stått åpne til tross for høy sjø – tvilte Barrington. I boken ble synet stemplet som «overtro».

PRINSEN AV WALES SÅ SPØKESESSKIPET

For de fleste sjømenn var den flygende hollender imidlertid helt virkelig. Og spesielt én historie fra 1800-tallet styrket folks tro på at den fantes. I 1881 var den britiske tenåringsprinsen Georg, som senere skulle bli kong Georg 5., om bord på seilskipet Bacchante. Den 16 år gamle prinsen hadde allerede tilbrakt over to år på havet som en del av kadettopplæringen. Til tross for alle dagene til sjøs skulle 11. juli 1881 bli en dag Georg aldri ville glemme. Den dagen opplevde prinsen av Wales nemlig noe ganske usedvanlig i det australske farvannet mellom Melbourne og Sydney:

«Klokken 04.00 krysset den flygende hollender baugen vår. Som et ekte spøkelsesskip seilte hun i et merkelig selvlysende rødt skjær, og vi kunne se master, bommer og seil», lød prinsens ord.

Prins Georg var én av i alt 13 mann om bord på Bacchante som opplevde det spektakulære synet, og det gjorde et voldsomt inntrykk på den senere kongen. Den flygende hollender befant seg bare 200 meter unna og «fremsto skarpt som et relieff», men så forsvant spøkelsesskipet helt plutselig:

«Det var ingen spor av skip i horisonten, verken like ved eller i det fjerne. Natten var klar og havet rolig», sto det å lese i loggboken.

Prinsen og sjømennene visste imidlertid godt hva skipsklokken hadde slått. De hadde sett det beryktede skipet med egne øyne, og det betød at de hadde uhell i vente. Og ganske riktig, det gikk ikke mer enn et par timer før ulykken rammet de uheldige sjømennene på Bacchante:

«Klokken 10.45 falt utkikksmannen, den første som hadde sett den flygende hollender om morgenen, ned på fordekket fra merset (den halvsirkelformede plattformen på skipets forreste mast, red.) og ble knust.»

For å gjøre vondt verre ble kapteinen på Bacchante alvorlig syk da skipet kom i havn, og livet hans sto ikke til å redde. At en kongelig person hadde sett den flygende hollender var i stor grad med på å stadfeste eksistensen av spøkelsesskipet blant de sjøfarende. Nøyaktig samme år så også svenske kaptein Larsen og hans besetning hollenderen, og tre år senere var det sjøfolkene på den amerikanske klipperen Relentless som oppdaget dødsseileren ved Kapp det gode håp. Daniel Sheaver, kapteinen på frakteskuten, ga rormannen beskjed om å seile mot spøkelsesskipet, men da Relentless nærmet seg, falt rormannen død om. Samme natt seilte klipperen inn i en fryktelig storm, og tre sjømenn ble skylt over relingen og forsvant i bølgene. På 1800-tallet var det også mange andre skipsbesetninger som skrev i loggbøkene at de hadde sett det beryktede spøkelsesskipet. På den tiden ville ingen sjømann med respekt for seg selv våge å avskrive at den flygende hollender virkelig fantes. Men hvordan kunne legenden være så seiglivet i sjømennenes bevissthet? Og kunne det virkelig være sant at et vanlig skip var blitt forandret til et spøkelsesskip?

DRIKKFELDIG KAPTEIN BLE STRAFFET

For forskere og historikere som velger å leke med tanken, er eksistensen av et spøkelsesskip litt av et fenomen å håndtere. Det finnes nemlig ingen vrakrester av skipet som man kan grave frem fra havbunnen, og spørsmålet om det eksisterer, bygger i overveiende grad på overtro og gamle sjømannshistorier som ikke lar seg forene med vitenskap. Det er imidlertid mulig å undersøke om opphavet til legenden har rot i virkeligheten. Den mest utbredte versjonen av fortellingen om hvordan den flygende